

Introduktion

Det tyvende århundrede er ofte blevet refereret til som "Socialdemokratiets århundrede" på grund af den store indflydelse, Socialdemokratiet fik på hele udformningen af det danske velfærdssamfund.

Selve betegnelsen "Socialdemokratiets århundrede" blev allerede anvendt første gang i 1904 af den socialdemokratiske politiker Frederik Borgbjerg. Han blev senere socialminister i Staunings første regering og undervisningsminister i hans anden regering.

Referencen til det tyvende århundrede skal også ses i den betydning, partiet fik for organiseringen af den nye store samfunds-klasse: arbejderklassen. Hertil kommer, at Socialdemokratiet tilkæmpede sig regeringsmagten i 1924 og formåede at fastholde denne position i store dele af de resterende 76 år.

Udstillingen "Statsministre – 8 socialdemokrater" giver jer et indblik i de arkiver, de 8 socialdemokratiske statsministre hver især har efterladt sig. Deres arkiver giver et bredt indblik i både den politiske og private del af rollen som (socialdemokratisk) statsminister.

I vil i dette hæfte blive stillet over for en række opgaver, der alle knytter sig an til udstillingen.

I vil undervejs få henvist de rum, afsnit eller genstande i udstillingen, som I skal benytte jer af, men derudover er I naturligvis også velkomne til at inddrage andre genstande, som I mener, kan illustrere jeres besvarelse.

Rigtig god fornøjelse.

Social og uddannelsesmæssig baggrund

Principielt kræver det ikke en særlig uddannelse eller baggrund at blive dansk statsminister. Enhver stemmeberettiget med et politisk flertal bag sig vil kunne bestride posten som dansk statsminister.

At dette princip gælder, er de 8 socialdemokratiske statsministre hver især eksempler på.

Fælles for de 8 socialdemokrater, som portrætteres i denne udstilling, er, at det ikke lå i kortene, at de en dag skulle blive statsministre. De kommer alle fra små kår og har i større eller mindre omfang en arbejderbaggrund forstået på den måde, at de er opvokset i arbejderfamilier.

I rummet “De 8 røde” præsenteres hver enkelt statsminister.

I vil via de biografiske afsnit og genstande kunne danne jer et overblik over deres opvækst, deres uddannelsesmæssige baggrund, deres vej til magten og de politiske udfordringer, de hver især har stået over for.

Til at supplere deres uddannelsesmæssige baggrund vil I kunne bruge podiet “Partiet, bevægelsen og Kooperationen” i rummet “Bag facaderne”.

I skal gennemgå de 8 statsministre med henblik på at afdække dels deres sociale baggrund, og dels deres uddannelsesmæssige baggrund.

Ud for hver enkelt statsminister skal I angive de oplysninger, I finder relevante.

Med hensyn til deres uddannelsesmæssige baggrund *skal* I anvende betegnelserne: akademiker, faglært arbejder og ufaglært arbejder.

Thorvald Stauning:

Vilhelm Buhl:

Hans Hedtoft:

H.C. Hansen:

Viggo Kampmann:

Jens Otto Krag:

Anker Jørgensen:

Poul Nyrup Rasmussen:

Dilemmaer

De 8 socialdemokratiske statsministre fordeler sig uddannelsesmæssigt i de tre kategorier/betegnelser: Akademikere, faglærte arbejdere og ufaglært arbejde.

Både hver for sig og fælles har de alle 8 stået over for en række dilemmaer og udfordringer i forhold til rollen som (socialdemokratisk) statsminister.

I kan både lade jer inspirere af rummet “De 8 røde” og rummet “Bag facaderne”, hvor I får et indblik i de opgaver og ansvarsområder, der følger med rollen som statsminister.

Med udgangspunkt i den viden, I nu har om deres baggrund og uddannelse, skal I diskutere, hvilke dilemmaer/udfordringer disse 8 (socialdemokratiske) statsministre har kunnet stå over for i deres tid på posten som statsminister.

- I kan vælge at fremhæve dilemmaer, I mener, er fælles for alle 8.
- I kan vælge at fremhæve dilemmaer, I mener, har været kendetegnende for en af de tre kategorier (akademikere, faglært arbejde, ufaglært arbejde).
- Eller I kan vælge at fokusere på 1-2 af statsministrene, som I har fundet særligt interessante, og dilemmaer, som denne/disse har stået over for.

De to seneste statsministre, Anders Fogh Rasmussen og Lars Løkke Rasmussen, har begge haft en akademisk baggrund bag sig. Anders Fogh er cand.oecon., mens Lars Løkke Rasmussen er cand.jur.

Diskuter, om I kan forestille jer, at Danmark igen skulle have en ufaglært eller faglært arbejder som statsminister frem for en akademiker.

Hvorfor – hvorfor ikke?

Statsministerens image

Når statsministeren viser sig, ser vi statsministeren og ikke privatpersonen. På den måde er det image, der opbygges omkring en statsminister, af stor betydning. En statsminister er en offentlig person. Det er ikke ligegyldigt, hvad en statsminister siger, hvordan han opfører sig, hvordan han og familien lever, eller hvor de bor, og hvordan de klæder sig. Alt har offentlighedens interesse.

For de socialdemokratiske statsministre har dette image ligeledes haft stor betydning. På hver deres måde har de gjort sig mange overvejelser i forhold til deres personlige fremtoning. Ikke alene har de været statsministre, de har også været socialdemokrater, hvilket har medført en række forventninger om deres liv og livsførelse.

At være socialdemokrat har for disse 8 ikke kun haft betydning i forhold til det politiske hverv. At være socialdemokrat har også betydet, at de har levet deres liv på en bestemt måde – en socialdemokratisk måde.

I rummet “Bag facaderne” har I mulighed for at se en lang række udstillede genstande, som alle fortæller noget om den måde, de 8 statsministre og deres førstedamer har levet deres liv på.

I rummet skal I fokusere på: Thorvald Stauning, Hans Hedtoft og H.C. Hansen, som fungerede som statsministre i perioden fra 1924 og frem til 1960.

I skal finde to-tre genstande om hver af disse tre statsministre, der illustrerer, hvordan den socialdemokratiske livsførelse var en del af deres privatliv.

Hvordan illustrerer den valgte genstand, at der her er tale om en socialdemokrat eller en socialdemokratisk livsførelse?

I rummet kan I bruge alle fem podier. Jeres valg af genstande kan være fotos, breve, erindringer, beklædning, husorden, foreningskort osv. Angiv ved hver statsminister, hvilke genstande I har valgt, og hvordan disse illustrerer det socialdemokratiske.

Statsministerens image

Thorvald Stauning:

Hans Hedtoft:

H.C. Hansen:

Statsministerens image

Da Socialdemokratiets nuværende partiformand Helle Thorning-Schmidt blev valgt, blev hendes personlige fremtoning diskuteret i medierne.

Kritiske røster mente, at det var problematisk, at en socialdemokratisk partiformand gik med Gucci-tasker.

Gucci-tasken og den røde regnfrakke

Mange har forstået synlighedsaspektet af personlig branding, men få har forstået troværdighedsaspektet. Helle Thorning-Schmidt er et åbenlyst eksempel.

Berlingske Tidende 26. september 2007

Kan man både have Gucci-taske og være nede med Ishøj?

Information 21. august 2009

Diskuter i gruppen, hvorfor Helle Thorning-Schmidts valg af taske får denne opmærksomhed.

Er det problematisk – hvorfor/hvorfor ikke?

Find eventuelt eksempler på andre partier, hvor partiets politikere kan være underlagt et særligt image.

Socialdemokratiets vej til magten

Politik handler først og fremmest om værdier, holdninger og mål for samfundet. Hvert parti har dets mærkesager, der relaterer sig til den politiske ideologi, partiet bygger på, og de ideer, partiet har om samfundets indretning og den udvikling, samfundet bør tage.

Socialdemokratiets mærkesager i perioden fra 1924 og frem til 2001 kommer til udtryk på forskellig vis i udstillingen og giver jer et indblik i de ideer om samfundet og samfundsudviklingen, der bragte partiet til magten i 1924 og formåede at fastholde denne position i lange perioder frem til 2001.

Find genstande i udstillingen, der giver et billede af de politiske ideer, værdier og mål, der har været centrale for Socialdemokratiet i det tyvende århundrede. Ideerne kan både være af social, økonomisk, udenrigs- og indenrigspolitisk karakter.

Genstande, der illustrerer Socialdemokratiets politiske ideer, værdier og mål:

De politiske ideer, værdier og mål, der har været centrale for Socialdemokratiet i perioden fra 1924-2001, er...

Den politiske tale

Det er et vilkår for alle politikere og i særdeleshed for ministre, at de skal holde tale. Politiske taler kan finde sted mange forskellige steder, f.eks. i Folketinget, til vælgermøder, på skoler og uddannelsesinstitutioner, på arbejdspladser etc.

Talen er et vigtigt element i vores demokrati. Det er en måde at kommunikere på mellem politikerne og tilhørerne. Politikerne kan her redegøre for sine politiske budskaber, mens tilhørerne kan stille uddybende spørgsmål. En god tale kan vække begejstring og måske give bonus i form af en stemme ved næste valg.

Uanset hvilket parti statsministeren repræsenterer, så er nytårstalen og Folketingets åbningstale vigtige taler for alle statsministre. Som socialdemokratisk statsminister har talen 1. maj også en særlig betydning.

I rummet “Kampen om vælgerne – stem på liste A” kan I se eksempler på de 8 socialdemokratiske statsministres taler.

I skal nu forsøge at analysere og tolke en af disse taler, nemlig Vilhelm Buhls berømte “antisabotage-tale” fra 1942.

Læs talen.

Forsøg at tolke og analysere talen ud fra nedenstående arbejdsspørgsmål.

- Giv en kort opsummering af talen

Den politiske tale

- Indeholder talen klare og tydelige budskaber?
- Hvad er talens hovedbudskab og vigtigste argumenter?
- Er der passager i talen, der er særlig interessante, og hvorfor?
- Er Vilhelm Buhls argumenter saglige og relevante?

Rollen som statsminister

Der findes ikke en præcis jobbeskrivelse til en statsminister. Det eneste, statsministeren kan være sikker på, er, at jobbet indebærer ekstraordinært stort ansvar, betydelig indflydelse og rigtig meget arbejde.

Selv om der ikke findes nogen officiel jobbeskrivelse, er statsministerens daglige område præget af ansvaret for bestemte områder, ligesom rollen indebærer særlige forpligtelser. Disse ansvarsområder og forpligtelser er gældende, uanset hvilket parti man repræsenterer.

I rummet "I statsministeriet" har I mulighed for at læse Thorvald Staunings bud på, hvad statsministerrollen kræver og indeholder, i artiklen "Om at være statsminister" fra 1929.

I rummet "Bag facaderne" og i rummet "Kampen om vælgerne – stem på liste A" får I ligeledes et indtryk af de ansvarsområder, forpligtelser og opgaver, der knytter sig til rollen som statsminister.

Læs artiklen "Om at være statsminister" af Thorvald Stauning i rummet "I statsministeriet". På hvilke områder mener I, at statsministerrollen har ændret sig i dag fra den beskrivelse, Stauning giver her i 1929? Hvilke krav har ændret sig, og hvorfor?

Rollen som statsminister

De mange genstande, I kan opleve her i udstillingen, illustrerer på forskellig vis de ansvarsområder, særlige forpligtelser og opgaver, der følger med rollen som statsminister.

Genstandene viser hver for sig en lille del af livet som (socialdemokratisk) statsminister. Det kan være de faglige forpligtelser og opgaver, rollen giver. Det kan være de udfordringer/oplevelser, rollen har givet i forhold til privat- og familielivet.

I gruppen skal I nu blive enige om en genstand i udstillingen.

Genstanden skal kunne fortælle om det at være (socialdemokratisk) statsminister. I må selv vælge, om genstanden skal repræsentere de faglige opgaver/forpligtelser, eller den skal repræsentere nogle af de udfordringer/oplevelser, rollen har kunnet give i forhold til privat- og familielivet.

Når I har valgt en genstand ud, skal I forsøge at analysere og tolke denne genstand ud fra nedenstående spørgsmål:

- Hvilken type genstand er der tale om (en dagbog, en tale, en beklædningsgenstand, et foto)?
- Hvilken funktion har genstanden haft?
- Hvem af de 8 statsministre knytter genstanden sig an til?
- Hvilke informationer har I kunnet finde frem om denne genstand?
- Hvad fortæller genstanden om rollen som statsminister?

